

Αἱ περὶ Ἐπιτιμίου διδασκαλίαι τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας.

«Ἐκ τῶν διδασκῶν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων».

«Ἐν γὰρ ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις πληθυνθήσονται οἱ ψευδοπροφήται καὶ οἱ φθορεῖς καὶ στραφήσονται τὰ πρόβατα εἰς λύκους καὶ ἡ ἀγάπη στραφήσεται εἰς μῖσος· ἀξιοσύνης γὰρ τῆς ἀνομίας μισήσουσιν ἀλλήλους καὶ διώξουσι καὶ παραδώσουσι, καὶ τότε φανήσεται ὁ κοσμοπλανῆς ὡς υἱὸς Θεοῦ καὶ ποιήσει σημεῖα καὶ τέρατα καὶ ἡ γῆ παραδοθήσεται εἰς χεῖρας αὐτοῦ, καὶ ποιήσει ἀθέμιτα, ἃ οὐδέποτε γέγονεν ἐξ αἰῶνος· τότε ἤξει ἡ κτίσις τῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν πύρωσιν τῆς δοκιμασίας, καὶ σκανδαλισθήσονται πολλοὶ καὶ ἀπολοῦνται οἱ δὲ ὑπομείναντες ἐν τῇ πίστει αὐτῶν σωθήσονται... καὶ τότε φανήσεται τὰ σημεῖα τῆς ἀληθείας· πρῶτον σημεῖον ἐκπετάσεως ἐν οὐρανῷ, εἶτα σημεῖον φωνῆς σάλπιγγος καὶ τὸ τρίτον ἀνάστασις νεκρῶν... τότε ὄψεται ὁ κόσμος τὸν Κύριον ἐρχόμενον ἐπάνω τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ». Στὴν σύντομην αὐτὴν ἀποστολικὴν παράδοσιν τὰ ἴδια περιγράφονται. Ἐποὶ προηγηθεῖ ἡ ἀποστασία τῶν ἀνθρώπων θά. πληθύνῃ ἡ κακία ὡς ἡ ρίζα καὶ ἀφετηρία τοῦ κοσμοπλανῆ· Ἐπιτιμίου προσποιουμένου τὸν Σωτῆρα καὶ θά. προκαλέσῃ ἔτσι τὴν ὑστάτην καὶ δριμυτάτην δοκιμασία τῶν ἡμερῶν του, ὅπως προαναφέραμεν καὶ προηγουμένως.

Ἰππολύτου Ἐπισκόπου Ρώμης

Στὰ ἔργα τοῦ μεγάλου αὐτοῦ πατρός, εὐρίσκομεν πλουσίαν ὕλην γιὰ τὸ ἐνδιαφέρον μας. Μέ σαφήνεια καὶ ἐ-

λευθερία παρουσιάζει τά περί συντελείας καί Ἐπιχρίστου ὅπως ἀκριβῶς οἱ Πατέρες μας καί ἡ Ἐκκλησία παραδέχονται καί νομοθετοῦν.

Ὡς προοίμιον τοῦ λόγου του ὁ ἱερός πατήρ ἀναφέρει αὐτολεξεί τά ἑξῆς: «Τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ... ὡς λέοντος προκεκηρυγμένου, τόν αὐτόν τρόπον καί τόν ἀντίχριστον ὁμοίως λέοντα προανηγόρευσαν αἱ γραφαί διά τό τυραννικόν αὐτοῦ καί βίαιον. Κατά πάντα γάρ ἐξομοιοῦσθαι βούλεται ὁ πλάνος τῷ υἱῷ τοῦ Θεοῦ. Λέων μὲν ὁ Χριστός, καί λέων μὲν ὁ ἀντίχριστος· ἐδείχθη ὁ σωτήρ ὡς ἀρνίον, καί αὐτός ὁμοίως φανήσεται ὡς ἀρνίον, ἐνδοθεν λύκος ὢν· ἐμπερίτομος ἦλθεν ὁ σωτήρ εἰς τόν κόσμον, καί αὐτός ὁμοίως ἐλεύσεται· ἀπέστειλεν ὁ Κύριος τοὺς ἀποστόλους εἰς πάντα τά ἔθνη καί αὐτός ὁμοίως πέμψει ψευδαποστόλους· συνήγαγε τά δισκορπισμένα πρόβατα ὁ σωτήρ, καί αὐτός ὁμοίως ἐπισυνάξει τόν δισκορπισμένον λαόν τῶν Ἰουδαίων· ἔδωκεν ὁ Κύριος σφραγίδα τοῖς εἰς αὐτόν πιστεύουσιν, καί αὐτός δώσει ὁμοίως· ἐν σχήματι ἀνθρώπου ἐφάνη ὁ σωτήρ καί ἀπέδειξε τήν ἁγία σάρκα αὐτοῦ ὡς ναόν, καί αὐτός ἀναστήσει τόν ἐν Ἱεροσολύμοις λίθινον ναόν καί ταῦτα μὲν τά πλάνα αὐτοῦ τεχνάσματα...» Ἐν συνεχείᾳ ἐρμηνεύει ὁ πατήρ κατά πλάτος ἐκάστην ὑπόθεσιν μέσω τῶν θείων Γραφῶν τόσον γιά τίς δόλιες ἀπομιμήσεις τοῦ Σωτήρος ἡμῶν Χριστοῦ, ὅσον καί γιά τίς σκληρές δοκιμασίες πού θά προκαλέσῃ στοὺς μὴ βουλομένους νά παραδεχθῶν τήν ἐξουσία του. Ὁμοῦ μέ τήν λοιπὴν χορείαν τῶν πατέρων μας καί αὐτός ὁ φωστήρ ἐρμηνεύει τήν Γραφήν περί τῆς θείας σαρκώσεως τοῦ Κυρίου μας ὅτι καθὼς αὐτός ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα προῆλθεν, τό ἴδιον καί ὁ Ἐπιχριστος θά προέλθῃ ἀπ' αὐτοῦς. Αὐτό ἐπισημαίνει καί ὁ Κύριος μας εἰς τοὺς Ἑβραίους ὅταν συνεχῶς τόν ἔσκωπταν καί ἠρνοῦντο τήν διδασκαλία του. «Ἐγώ» τοὺς ἔλεγε, «ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου καί οὐ λαμβάνετε με· ἐάν ἄλ-

λος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ ἐκεῖνον λήψετε»⁷⁹. Ὁ «ἄλλος» πού πρόκειται νά λάβουν καί ἐπὶ τόσους αἰῶνας ἀναμένουν καί τοὺς εἶναι μόνιμη ἐλπίς καί προσδοκία, εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Ἐπιχριστος, καθὼς καί ὁ προφητικός ὀφθαλμὸς τόν ἐπεσήμανε ἀπὸ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους. Ὁ ἴδιος ὁ πατριάρχης Ἰακώβ πού προφήτευσε γιά τήν παρουσία τοῦ Κυρίου μας ὅτι θά γεννηθῇ ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἰούδα, λέγει καί γιά τόν υἱόν τῆς ἀνομίας τόν Ἐπιχριστον, ὅτι θά προέλθῃ ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ Δάν. Ὁ μὲν Ἰούδας εἶναι ὁ τέταρτος στή σειρά υἱὸς τοῦ πατριάρχου Ἰακώβ ἐκ τῆς Λείας τῆς πρώτης του γυναικος, ὁ δέ Δάν εἶναι ὁ πέμπτος στήν σειρά ἀλλὰ ἐκ τῆς παιδίσκης τῆς Ραχήλ, τῆς δευτέρας του γυναικός, ὀνόματι Βάλλας. Ἰδοὺ τί λέγει ὁ Ἰακώβ διά τόν Δάν· «γεννηθήτω Δάν ὄφις ἐφ' ὁδοῦ, ἐγκαθήμενος ἐπὶ τρίβου δάκνων πτέρναν ἵππου»⁸⁰ καί ὁ Μωϋσῆς πάλιν λέγει «Δάν σκύμνος λέοντος καί ἐκπηθήσεται ἐκ Βασάν»⁸¹. Καί στόν προφήτην Ἰερεμίαν συναντοῦμεν πρόρρησιν γιά τήν ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων δυναστείαν τοῦ ἐκ τῆς φυλῆς Δάν τυράννου «Ἐκ Δάν ἀκουσόμεθα φωνήν ὀξύτητος ἵππων αὐτοῦ... καί ἤξει καί καταφάγεται τήν γῆν καί τό πλήρωμα αὐτῆς, πόλιν καί τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ»⁸².

Συνεχίζοντας ὁ ἱερός πατήρ λέγει παραστατικώτερα γι' αὐτόν ὅτι «συνάξει πᾶσαν δύναμιν αὐτοῦ ἀπὸ ἡλίου ἀνατολῶν μέχρις ἡλίου δυσμῶν· οὐς κεκλήκει καί οὐς οὐ κεκλήκει πορεύσονται μετ' αὐτοῦ· λευκανεῖ τήν θάλασσα ἀπὸ τῶν ἰστίων τῶν πλοίων αὐτοῦ καί μελανεῖ τό πεδίον ἀπὸ τῶν θυρεῶν καί τῶν ὄπλων· καί πᾶς ὃς ἂν συναντήσῃ αὐτῷ ἐν πολέμῳ μαχαίρα πεσεῖται».

Μετά ἀπ' αὐτά μεταφέρεται ὁ ἅγιος Ἰππόλυτος στόν προφήτη Δανιὴλ καί σχολιάζει τό τέταρτον θηρίον ἐξερχόμενον ἐκ τῆς ἀβύσσου καί ἀκολούθως τό ἕτερον ἀναδυόμενον ἐκ τῆς θαλάσσης καί μᾶς μεταφέρει ζωηρότατα τά γεγονότα ὥστε νά διερωτηθῶμεν ἂν πράγματι «ἔστι

μῆκος χρόνου» ἢ ζοῦμε ἀκριβῶς τὸν χρόνον τῆς πλήρους πλέον ἐκβάσεως. Ἐάν καὶ περισσότερον τῶν λοιπῶν πατέρων ἀσχολεῖται ὁ ἅγιος αὐτός περὶ τοῦ Ἐπιχρίστου, δὲν καθορίζει ὁμοίως ἀκριβῆ χρόνον τῆς παρουσίας του, ἀλλὰ κακίζει ἐκείνους πού ἐτόλμησαν κάτι παρόμοιον καθότι διεψεύσθησαν. Ἐκεῖνο πού εἶναι ἄξιον παρατηρήσεως ἐκ τῶν συμπερασμάτων τοῦ πατρὸς εἶναι ἡ ἑρμηνεία τοῦ Παυλείου ρήματος νὰ «ἀρθῆ ἐκ μέσου», ἐννοώντας τὴ Ρωμαϊκὴ δυναστεία πού ὅπως ἀναφέραμε φθάνει μέχρι τῶν ἡμερῶν τούτων τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Διακρίνει ἐπίσης δύο βδελύγματα πού θὰ σταθοῦν «ἐν τόπῳ ἁγίῳ». Τὸ ἓνα «τοῦ ἀφανισμοῦ» καὶ τὸ ἄλλο τῆς «ἐρημώσεως». Τὸ τοῦ ἀφανισμοῦ ἔστησεν ἐν τῷ τόπῳ τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν Ἑβραίων ὁ Ἐπιχρίστος ὁ Δ', ὁ λεγόμενος ἐπιφανής, τὸ δὲ τῆς ἐρημώσεως θὰ στήσῃ ὁ Ἐπιχρίστος ὅταν θὰ ἔλθῃ ἐπὶ τῆς γῆς. Τὴν ἐσχατολογικὴν παρουσίαν τοῦ Ἐπιχρίστου ἐπακολουθοῦμένην ὑπὸ τῆς συντελείας ἐρμηνεύει τὸ ἐκ τοῦ προφήτου Δανιὴλ ἐδάφιον «καὶ δυνάμωσει διαθήκην πολλοῖς, ἑβδομάς μία· καὶ ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος ἀρθήσεται μου θυσία καὶ σπονδή, καὶ ἐπὶ τὸ ἱερόν βδελύγμα τῶν ἐρημώσεων, ἕως τῆς συντελείας καιροῦ συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν»⁸³. Ἡ μία ἑβδομάς διαιρουμένη «ἐν τῷ ἡμίσει» εἶναι τὸ «καιρόν καὶ καιροῦς καὶ ἡμισυ καιροῦ», ἢ μῆνας 42 ἢ ἡμέρας 1260, τῶν 3 1/2 ἐτῶν πού θὰ ἐξελιχθοῦν τὰ σημαντικώτερα γεγονότα. Στὸ πρῶτον ἡμισυ τῆς ἑβδομάδος θὰ γίνῃ ἡ ἐμφάνισις καὶ δραστηριότης τῶν δύο μαρτύρων τῆς ἀληθείας τοῦ Ἐνώχ καὶ τοῦ Ἡλία ὅπως ἀναφέρει καὶ ὁ προφήτης Μαλαχίας· «ἀποστελῶ ὑμῖν Ἡλίαν τὸν θεσβίτην, πρὶν ἢ ἔλθειν τὴν ἡμέραν Κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ, ὅς ἀποκαταστήσῃ καρδίαν πατρὸς πρὸς υἱόν...»⁸⁴. Τὸ ἴδιον ἀναφέρει εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν ὁ Ἰωάννης περὶ τῶν δύο δικαίων· «καὶ δώσω τοῖς δυσὶ μάρτυσί μου, καὶ προητεύσουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα, περιβε-

βλημένοι σάκκου»⁸⁵. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ ἡμίσεως τῆς ἑβδομάδος ὅπως προείπαμεν ἀφοῦ τελειώσουν τὴν ἀποστολήν των «τό θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ' αὐτῶν πόλεμον καὶ νικήσει καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς»⁸⁶. Ἀκολουθῶς μετὰ τὰ μελανώτερα χρώματα ὁ ἱερός πατήρ περιγράφει τὴν φύσιν καὶ τὸ ἔργον τοῦ Ἐπιχρίστου. Ἐπιφυλάκτα συνταυτίζει συγγενικά τὸν διάβολο μετὰ τοῦ Ἐπιχρίστου ὑπὸ τοῦ ὁποῦ τὴν ἀπόλυτον ἐπίδρασιν καὶ ἐνέργειαν παρίσταται ὡς «μῆτε τὸν Θεὸν φοβούμενος μῆτε ἄνθρωπον ἐντρέπόμενος».

Ἐξ Ἑβραίων καταγόμενος ὁ κοσμοπλανῆς πρωτίστως πρὸς αὐτούς θὰ στραφῇ. Γιὰ νὰ γίνῃ δὲ πιστευτός ἀπ' αὐτούς, ἔχοντας γνῶσιν τῶν προφητῶν καὶ τῆς Γραφῆς θὰ μιμηθῇ κατὰ τὸ δυνατόν ὅσα προεγράφησαν γιὰ τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου μας, κατὰ φαντασίαν ὁμοίως καὶ πλάνην καὶ σατανικὴν ἐνέργειαν. Καὶ λέγει ὁ ἅγιος πατήρ· «ἐπειδὴ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν... ἐκ τῆς παρθένου Μαρίας ἐτέχθη... τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ υἱὸς τοῦ διαβόλου ἐκ μιᾶς γυναικὸς ἐξελεύσεται... καὶ καθὼς ὁ Χριστὸς τοὺς ἀποστόλους ἐξελέξατο οὕτω καὶ ἐκεῖνος δῆμον ὁλόκληρον μαθητῶν προσλήψεται ὁμοίως τῆς αὐτοῦ κακουργίας ὑπάρχοντος». «Ἐν πρώτοις δὲ τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος ἀγαπήσει», εὐρίσκοντάς τους ἐν ἀναμονῇ πολλῇ νὰ τὸν περιμένουν, ἀφοῦ τὸν πραγματικὸν Σωτῆρα ἀπέβαλεν.

«Σημεῖα δὲ ἐπιτελέσει ὁ Ἐπιχρίστος καὶ θαύματα φοβερά, ἀλλ' οὐκ ἀληθῆ, ἀλλ' ἐν πλάνῃ, ὅπως πλανήσῃ τοὺς ὁμοίως αὐτῷ ἀσεβεῖς... καὶ κατὰ πρῶτον γενήσεται πρᾶυς, ἀγαπητικός, ἡσυχός, εὐλαβής, εἰρηνοποιός, μισῶν ἀδικία, βδελυττόμενος δῶρα... εἶτα καὶ τέρατα ποιήσει...» ψευδοθεραπείες καὶ προοράσεις καὶ ἄλλα φαινόμενα ὑπερφυσικά, ἀλλὰ ψευδῆ καὶ κατὰ ὑποκρισίαν καὶ σκοπιμότητα τῶν συνεργούντων αὐτῷ δαιμόνων. «Καὶ ποιῆι σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ καταβῆ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ

εἰς τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, καὶ πλανᾷ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου...». Καὶ συνεχίζει ὁ πατὴρ «διὸ καὶ ταῦτα προῖστορήσαμεν, ἵνα γνῶτε τὴν ἐπ' ἐσχάτων γενησομένην ὀδύνην καὶ ταραχὴν καὶ πάντων ἀνθρώπων τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀναστροφὴν». Ἡ διαστροφή καὶ ἡ ἀποστασία τῶν ἀνθρώπων θά ἀπομακρύνῃ τὴν περισκέπουσαν θεία χάριν, ὁπότεν ὁ διάβολος θά ἔχη περισσότερη ἐξουσία. Καταχωροῦμε τὴν εἰκόνα τοῦ συγχρόνου κόσμου ὅπως τὴν περιέγραψεν ὁ ἅγιος τὸν 2ο αἰ., χάριτι θεία φωτιζόμενος. «Πάντες τῷ ἰδίῳ θελήματι ἐμπεριπατήσουσιν καὶ τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν ἐπιβαλοῦνται χεῖρας· γυνὴ τὸν ἴδιον ἄνδρα παραδώσει εἰς θάνατον καὶ ἄνθρωπος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐπὶ κριτήριον ἄξει ὡς ὑπεύθυνον, δεσπότης εἰς τοὺς ἰδίους δούλους ἀπάνθρωποι αὐθεντήσονται καὶ δούλοι πρὸς τοὺς δεσπότης ἀνυπότακτον διάθεσιν περιβαλοῦνται· πρεσβυτέρου πολιάν οὐδεὶς αἰδεσθήσεται καὶ νεωτέρου κάλλος οὐδεὶς οἰκτειρήσεται· οἱ ναοὶ τοῦ Θεοῦ ὡς οἴκοι ἔσονται καὶ καταστροφὰι τῶν ἐκκλησιῶν παντάχῳ γενήσονται· αἱ γραφαὶ καταφρονηθήσονται καὶ τοῦ ἐχθροῦ τὰ ἄσματα πανταχοῦ ἐξάσουσιν· πορνεῖαι καὶ μοιχεῖαι καὶ ἐπιορκίαι τὴν γῆν πληρώσουσιν... καὶ καθόλου ὑπὸ τῶν δοκούντων εἶναι χριστιανοί· τότε ἐγερθήσονται ψευδοπροφῆται, ψευδαπόστολοι, γόητες, ἄνθρωποι φθοροποιοί, κακοποιοί, ψευδόμενοι ἀλλήλων, μοιχοί, πόρνοι, ἄρπαγες, πλεονέκται, ἐπιορκοί, κατάλαλοι, ἀλλήλους μισοῦντες· οἱ ποιμένες ὡς λύκοι γενήσονται· οἱ ἱερεῖς τὸ ψεῦδος ἀσπάσονται· οἱ μοναχοὶ τὰ τοῦ κόσμου ποθήσουσιν... οἱ κριταὶ τὸ δίκαιον ἐκ τοῦ δικαίου ἄροῦσι καὶ τοῖς δώροις ἐκτυφλούμενοι ἀδικίαν ἐπισπᾶσονται... ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα τὴν οἰκείαν τάξιν ἀρνήσονται· σεισμοὶ κατὰ πόλεις, λοιμοὶ ἐπὶ πᾶσαν χώραν, βρονταὶ, ἄνεμοι καὶ φοβεραὶ ἀστραπαὶ... καταγιγίδες εἰς γῆν καὶ θάλασσαν... σημεῖα ἐν ἡλίῳ, ἐν σελήνῃ, ἄ-

στρων παρατροπαί, συνοχαὶ ἐθνῶν ἀέρων ἀκρασίαι... χειμῶνος ἀταξίαι, παγετοὶ διάφοροι, καύσωνες ἀπαραμύθητοι, κεραυνοὶ αἰφνίδιοι, ἐμπρησμοὶ ἀδόκητοι καὶ ἀπαξοπλῶς πάσης τῆς γῆς θρῆνος καὶ κοπετός, παραμυθίαν μὴ ἐχοῦσης». Αὐτὰ πού περιγράφει ὁ θεῖος πατὴρ δὲν διαφέρουν ἀπὸ τοὺς δικούς μας καιροὺς, ἂν καὶ ἐγράφησαν πρὶν δεκαοκτῶ περίου αἰῶνες, καὶ γι' αὐτὸ τὰ παραθέσαμεν αὐτούσια, πρῶτον μὲν γιὰ τὴν ἐπαλήθευσιν τοῦ προφητικοῦ ὄμματος τῆς Ἐκκλησίας μας, καὶ δεύτερον γιὰ γνῶσιν τῶν ἀπορούντων, γιατί τόση δύναμις καὶ ἐξουσία τοῦ σατατᾶ; Ἡ ἀπιστία καὶ παρανομία τῶν ἀνθρώπων ἐπέτρεψε τὴν εἴσοδον τοῦ ἐχθροῦ στήν ἐσωτερικὴν ζωὴν τοῦ κόσμου· «διὸ καὶ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῆς συντελείας δεῖ πάλιν ἀναστῆναι ψευδοχριστοὺς ἄνδρας λέγοντας ὅτι ἐγὼ εἰμὶ ὁ Χριστὸς καὶ πολλοὺς πλανήσουσι... οὐκ ὀρθὰ φρονοῦντες καὶ ζητήσουσιν ὄνομα ὅπερ εὐρεῖν οὐ δύνησονται».

Ὁμοῦ μὲ τοὺς δύο προφῆτας Ἐνώχ καὶ Ἡλίαν ὁ πατὴρ ὁμιλεῖ καὶ γιὰ τὸν θεολόγον Ἰωάννην ὡς κήρυκα τότε ἐπὶ Ἀντιχρίστου. Τὴν γνώμην, ὅτι τρεῖς θά εἶναι οἱ πρόδρομοι τῆς Δευτέρας τοῦ Κυρίου μας Παρουσίας πού θά ἐλέγξουν τὸν Ἀντίχριστον, καὶ ἄλλοι πατέρες ὑποστηρίζουν, παραδεχόμενοι μόνον μετάστασιν τοῦ θεολόγου Ἰωάννου, ὅπως ἀκριβῶς καὶ ἡ ἐκκλησία μας ὀνομάζει. Τόσον ἀπὸ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου μας μετὰ τὴν ἀνάστασιν, πού εἶπε πρὸς τὸν Πέτρον «ἐάν αὐτόν θέλω μένειν ἕως ἔρχωμαι»⁸⁷, ὅσον καὶ ἀπὸ τὸ χωρίον τῆς ἱερᾶς Ἀποκαλύψεως· «καὶ λέγουσί μοι· δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ ἔθνεσι καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσι πολλοῖς»⁸⁸. Παραδέχονται οἱ πατέρες ὅτι θά εὐρίσκειται καὶ ὁ ἐπιστήθιος μαθητῆς στοὺς χρόνους ἐκείνους. Νά τί λέγει ὁ ἱερός πατὴρ περὶ τῆς τυραννίας τοῦ σατανοκινήτου τούτου τέρατος· «ὄρατε φιλόθεοι, οἷα θλίψις ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις γενήσεται ὅσα οὐ γέγονεν ἀπὸ καταβο-

λῆς κόσμου οὐδ' οὐ μή γένηται'» κατά τό ρῆμα τοῦ Κυρίου μας, «ἀλλ' ἐν ταύταις ταῖς ἡμεραῖς μόνον. Τότε ὁ ἄνομος ἐπαρθεῖς τῇ καρδίᾳ συνάξει τοὺς ἑαυτοῦ δαίμονας ἐν σχήματι ἀνθρώπων καί τοὺς προσκαλουμένους αὐτόν ἐπὶ τὴν βασιλείαν βδελύξεται καὶ πολλὰς ψυχὰς μιανεῖ· ποιήσει γὰρ αὐτοῖς ἄρχοντας ἐκ τῶν δαιμόνων καὶ οὐκέτι ὡς εὐλαβῆς, ἀλλὰ πάντα ἐν πᾶσιν αὐστηρός, ἀπότομος, ὀργίλος, θυμώδης, δεινός, ἀκατάστατος, φοβερός, ἀηδής, μισητός, βδελυκτός, ἀνήμερος, ἀλάστωρ, πονηρός καὶ σπουδάζων ἐμβαλεῖν εἰς βόθρον ἀπωλείας πᾶν τό γένος τῶν ἀνθρώπων, πληθυνεῖ σημεῖα ψευδῆ· τῶν λαῶν γὰρ ἀπάντων ἀνευφημούντων αὐτόν διὰ τὰς φαντασίας ὅπου ποιεῖ θά κρουγᾶση φωνὴν ἰσχυράν. Γνωθε λαοὶ καὶ φυλαὶ καὶ ἔθνη τὴν ἐμὴν μεγάλην ἐξουσίαν, τίς Θεὸς μέγας πλὴν ἐμοῦ; τίς τῇ ἐμῇ ἐξουσίᾳ ἀντιστήσεται; μεταστήσει ὄρη ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν θεωρούντων, περιπατήσει τὴν θάλασσα ἀβρόχοις ποσίν, κατὰξει πῦρ ἐξ οὐρανοῦ, ποιήσει τὴν ἡμέρα σκότος καὶ τὴν νύκτα ἡμέρα... καὶ ἀπαξαπλῶς πάντα τὰ στοιχεῖα θά σαλεύσῃ ἐν δυνάμει τῆς φαντασίας αὐτοῦ ἐνώπιον τῶν θεωρούντων... εἶτα μετὰ ταῦτα πάντα ὁ οὐρανός οὐ δώσει τὴν δρόσον αὐτοῦ, αἱ νεφέλαι οὐ δώσουσιν ὕδωρ, ἡ γῆ ἀρνήσεται τοὺς καρπούς αὐτῆς, ἡ θάλασσα δυσωδίας πληρωθήσεται, οἱ ποταμοὶ ξηρανθήσονται, οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης τεθνήξονται, οἱ ἄνθρωποι ἐκ τῆς πείνης καὶ δίψης τελευτήσουσιν, καὶ πατήρ τὸν υἱόν περιπλακεῖς ἅμα ἀποθανοῦνται, καὶ μήτηρ θυγατέρα ὁμοίως καὶ οὐκ ἐστὶν ὁ θάπτων, ἀλλ' ἡ γῆ πᾶσα ἐκ τῶν σωμάτων τῶν ἐρριμένων θνησιμαίων δυσωδίας πληρωθήσεται... Τότε λοιμός ἰσχυρός ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, τότε θρῆνος ἀπαραμύθητος, τότε κλαυθμός ἄμετρος, τότε στεναγμοὶ ἄπαστοι, τότε μακαρίσουσιν οἱ ἄνθρωποι τοὺς προτεθνηκότας, λέγοντες πρὸς αὐτούς· ἀνοιξατε τοὺς τάφους ὑμῖν καὶ δέξασθε ἡμᾶς τοὺς ἀθλίους... καὶ μακάριοι ὑμεῖς ὅτι οὐκ ἐθεάσασθε τὰς ἡμέρας ταύτας...

εἶτα ἐντάλματα ὁ μιᾶρός πέμψει κατὰ πᾶσαν ἐπαρχίαν διὰ τε τῶν δαιμόνων διὰ τε τῶν αἰσθητῶν ἀνθρώπων λεγόντων ὅτι βασιλεὺς μέγας γέγονεν ἐπὶ τῆς γῆς δευτε πάντες εἰς προσκύνῃσιν αὐτοῦ· ἰδοὺ γὰρ ὑμῖν καὶ σίτον παρέξει καὶ οἶνον ὑμῖν χαρήσεται καὶ πλοῦτον πολυτελεῖ... καὶ πάντες διὰ τὴν στέρῃσιν τῶν βρωμάτων ἐπ' αὐτόν ἐλεύσονται καὶ προσκυνήσουσιν αὐτόν καὶ δώσει αὐτοῖς χάραγμα ἐν τῇ χειρὶ τῇ δεξιᾷ καὶ ἐν τῷ μετώπῳ, ἵνα μὴ τις τὸν τίμιον σταυρόν ποιήσῃ... καὶ ἀπὸ τότε οὐχ ἔξει ἐξουσίαν σφραγίσαι τι τῶν μελῶν αὐτοῦ... ἡ δὲ σφραγὶς αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ χειρός ἐστὶ ψῆφος 666». Δὲν γνωρίζω ἀκριβῶς, λέγει ὁ πατήρ, τί σημαίνει ὁ ἀριθμὸς αὐτός, γιατί καὶ ἄλλα ὀνόματα ταιριάζουν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐρμηνεύεται «ΑΡΝΟΥΜΕ». "Ὅπως στοὺς πρώτους χρόνους τῆς Ἐκκλησίας κατεδίωκαν τοὺς πιστοὺς καὶ τοὺς ἀνάγκαζαν ἢ νὰ ἀρνηθοῦν ἢ νὰ ἀποθάνουν μαρτυρικά μὲ πολλὰ βάσανα, ἔτσι θὰ γίνῃ καὶ στίς ἡμέρες τοῦ Ἄντιχρίστου. «Τοιοῦτον γενήσεται καὶ ἐπὶ τοῦ μισοκάλου ἢ σφραγίς, λέγουσα ἀρνοῦμαι τὸν ποιητὴν οὐρανοῦ τε καὶ γῆς· ἀρνοῦμαι τό βάπτισμα, ἀρνοῦμαι τὴν λατρείαν μου καὶ σοὶ προστίθεμαι καὶ πιστεύω». «Τοὺς γὰρ δαίμονας αὐτοῦ ἀποδείξει ὡς ἀγγέλους φωτεινοὺς καὶ στρατιάς ἀσωμάτων παρεισάξει ὧν οὐκ ἐστὶν ἀριθμὸς, καὶ ἔμπροσθεν πάντων ἀναδεικνύει αὐτόν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναλαμβανόμενον μετὰ σαλπύγγων καὶ ἤχων κρουγῆς ἰσχυρᾶς εὐφημούντων αὐτόν ἀδιηγῆτοις ὕμνοις καὶ ἐκλάμπων ὡσπερ φῶς ὁ τῆς σκοτίας κληρονόμος... τότε ἀποστελεῖ ἐν ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς τῶν δαιμόνων τὰς φάλαγγας πρὸς τό ἐρευνῆσαι τοὺς ἀποκρυβέντας ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ καὶ προσαγαγεῖν αὐτούς εἰς προσκύνῃσιν αὐτοῦ καὶ τοὺς μὲν πειθομένους αὐτῷ σφραγίσει... τοὺς δὲ μὴ βουλομένους αὐτῷ ὑπακοῦσαι τιμωρίαις ἀνεικάστοις καὶ βασάνοις πικροτάτοις καὶ μηχαναῖς ἀναλώσει, οἷα οὐδέ ἐγένοντο οὐδέ εἰς ἀκοὴν ἀν-

θρώπου ἠκούσθη οὔτε ὀφθαλμός βροτῶν ἐθεάσατο... τόν ὀδυνηρόν βίον πενθεῖ τότε πᾶσα ἡ γῆ, πενθεῖ καί ἡ θάλασσα καί ὁ ἄηρ, πενθεῖ καί ὁ ἥλιος, πενθεῖ καί τὰ ἄγρια ζῶα σύν τοῖς πετεινοῖς, πενθοῦσιν ὄρη καί βουνοί καί τὰ ξύλα τοῦ πεδίου διά τό γένος τῶν ἀνθρώπων, ὅτι πάντες ἐξέκλιναν ἀπό Θεοῦ ἁγίου καί τῷ πλάνῳ ἐπίστευσαν, δεξάμενοι τόν χαρακτήρα τοῦ μιανοῦ καί θεομάχου ἀντί τοῦ ζωοποιῦ σταυροῦ τοῦ Σωτήρος· πενθοῦσι δέ καί αἱ ἐκκλησῖαι πένθος μέγα, διότι οὔτε προσφορά οὔτε θυμίαμα ἐκτελεῖται οὔτε λατρεία θεάρεστος... καί τό τίμιον σῶμα καί αἷμα τοῦ Χριστοῦ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις οὐκ ἀναφανήσεται... ἀλλά σκότος ἔσται τοῖς ἀνθρώποις καί θρῆνος ἐπί θρῆνον καί οὐαί ἐπί οὐαί».

Μέ τά μελανώτερα χρώματα περιγράφει τήν τότε συμφοράν καί δυσκολίαν πλήν ὅμως δέν παραλείπει νά παρηγορήσῃ τοὺς πιστοὺς λέγοντας «οὐδέ γάρ τότε ὁ εὐσπλαχνος καί φιλόανθρωπος Θεός καταλείψει τῶν ἀνθρώπων τό γένος ἀπαραμύθητον ἀλλά καί κολοβώσει τὰς ἡμέρας ἐκείνας καί τόν χρόνον τῶν τριῶν καί ἡμισυ ἐτῶν καί ποιήσει αὐτά σύντομα διά τό κατάλειμμα τῶν ἐν ὄρεσι καί σπηλαίοις κατακρυφθέντων, ἵνα μή πάντων τῶν ἁγίων ἐκείνων ἡ φάλαγξ ἐκλείψει».

Στήν ἀποκαρδιωτικήν καί θλιβεράν κατάστασιν τῶν ἐσχάτων ἡμερῶν εὐρισκομένων τῶν ἀνθρώπων στήν ἐσχάτην ἀπόγνωσιν, θά συμπληρωθῇ ὁ ὑπό τοῦ Θεοῦ καθορισθεῖς χρόνος τῆς ἐξουσίας καί βασιλείας τοῦ πλάνου καί λυμεῶνος, καί ἡ ἐνδοξος παρουσία τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ θά δώσῃ τό τέλος. Τότε λήγει ἡ πανήγυρις τοῦ κόσμου τούτου καί ἕκαστος θά ἐτοιμασθῇ νά λάβῃ τήν ἀντιμισθία τῶν ἔργων του. Μακάριοι ὅσοι ἐτήρησαν τήν συνείδησιν τους καί ἔμειναν πιστοί στίς ὑποσχέσεις καί στά πρός τόν Θεόν καθήκοντά τους. Μακάριοι οἱ μή συναρπασθέντες ἀπό τήν πολύμορφον πλάνη τοῦ ματαίου κόσμου τούτου. Μακάριοι οἱ φανέντες δόκιμοι στοὺς ποι-

κίλους πειρασμούς τῆς ζωῆς τους καί μή προδώσαντες τήν καλήν ὁμολογίαν τῆς πίστεως. Μακαριώτεροι δέ καί μακαριώτατοι οἱ ἐπί τῶν ἐσχάτων καί δυσχερῶν αὐτῶν ἡμερῶν κρατήσαντες τήν ὁμολογία τους ἐναντί τῶν τρομερῶν καί φρικιαστικῶν δεινῶν καί κολάσεων τοῦ πονηροτάτου διαβόλου, τοῦ βδελύγματος τῆς ἐρημώσεως, ὅπου ὄχι ἐναντίον ὀργάνων καί ἄλλων παραγόντων ἀλλά κατ' εὐθεΐαν καί προσωπικά παλαίσαντες ἐναντίον τοῦ δολίου δράκοντος, τοῦ πεσόντος Ἐωσφόρου, τοῦ προτύπου κακούργου καί ἀνθρωποκτόνου ἐξ οὗ πάντα τὰ κακά. Μακάριοι οἱ ἐκλεκτοὶ ἄρνες, οἱ εὐώδεις καρδίες, τὰ οὐράνια βλαστήματα, οἱ ἥρωες τῆς νύμφης τοῦ Ἄρνιου τοῦ ἐσφαγμένου, οἱ μείζονες πάντων τῶν μαρτύρων, οἱ Θεῶ πεποθημένοι καί ἡμῶν τό στήριγμα καί καύχημα, οἱ ὀποῖοι ἄν καί ὁμοιοπαθεῖς ἐκ πηλίνης σαρκός καί αἵματος, ὅμως δέν λύγισαν στήν βία τοῦ βυθίου δράκοντος οὔτε στίς ἀπατηλές του φαντασίες, ἀλλά ἐβάστασαν τήν πίστιν καί τό ὄνομα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ καί ὑπέρ Αὐτοῦ ὑπέμειναν ἕως τέλους πᾶσαν τήν κάμινον τῶν πειρασμῶν. Τότε στήν παρουσία τοῦ Κυρίου μας πού ἀναμένομεν θά ἀνατεῖλῃ καί ἡ τῶν σεσωσμένων πιστῶν ἐλπίς καί προσδοκία. «Ἄρχομένων» λέγει ὁ Κύριος μας, «τούτων γίνεσθαι, ἀνακύψατε καί ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν»⁸⁹ «καί θρῖξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μή ἀπόλληται»⁹⁰ «ὥσπερ γάρ ἡ ἀστραπή ἐξέρχεται ἀπό ἀνατολῶν καί φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται καί ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου»⁹¹. Τότε ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ... καί ἐπισυνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων»⁹² τοῦ οὐρανοῦ. Περί τῆς κοινῆς πάντων ἀναστάσεως καί ὁ προφήτης Δανιήλ ἀναφέρει τὰ ἐξῆς: «Καί πολλοὶ τῶν καθευδόντων ἐν γῆς χώματι ἐξεγερθήσονται, οὔτοι εἰς ζωὴν αἰώνιον, καί οὔτοι εἰς ὄνειδισμὸν καί εἰς αἰσχύνην αἰώνιον»⁹³. Ἡσαΐας ὁ προφήτης λέγει:

«ἀναστήσονται οἱ νεκροὶ καὶ ἐγερθήσονται οἱ ἐν τοῖς μνημείοις, καὶ εὐφρανθήσονται οἱ ἐν τῇ γῆ· ἡ γὰρ δρόσος ἡ παρά σου ἴαμα αὐτοῖς ἐστίν». Ὁ Κύριός μας πάλιν λέγει πῶς «ὅταν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καὶ συναχθήσεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφοριεῖ αὐτούς ἀπ' ἀλλήλων, ὡσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ ἐωνύμων»⁹⁵.

Μέ βάσι τὴν ἁγίαν Γραφὴν ὅλη ἡ χορεία τῶν πατέρων μας ἀποφαίνεται περὶ τῆς ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων παρουσίας τοῦ ἱστορικοῦ τούτου τέρατος πού ὅλη ἡ δύναμις καὶ πονηρία τοῦ σατανᾶ θά σαρκωθῇ σ' αὐτόν πρὸς πύρωσιν καὶ δοκιμασίαν τῆς τότε ἀποστασίας καὶ ἀδιαφορίας τῶν ἀνθρώπων. Δέν θά εἶναι φανταστική παρουσία τοῦ διαβόλου οὔτε πάλιν σάρκωσις τοῦ ἰδίου τοῦ σατανᾶ. Ἄνθρωπος θά εἶναι διεφθαρμένος κατὰ πάντα, σκευὸς κατηρτισμένον εἰς ἀπώλειαν μέσω τοῦ ὁποίου θά ἐπιδείξῃ ὁ σατανᾶς τὴν ὅλην του ἐωσφορικὴν ἀπόνοιαν καὶ κακότητα καὶ ἔτσι θά χωρισθοῦν οἱ φίλοι καὶ δούλοι τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τούς υἱούς τοῦ πονηροῦ. Ἄν λοιπόν καί στίς σκοτεινότερες ἡμέρες τῆς ἀνθρωπότητος ὑπάρχουν πιστοὶ πού δέν θά προδώσουν τὴν ἀποκαλυφθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀλήθειαν, πῶς μπορεῖ νά δικαιολογηθῇ ἡ τῶν ραθύμων ἀδιαφορία; Ναί, ὁμολογοῦμεν τὴν διαφορὰ στήν ἀνθρώπινην διαγωγὴν ἀναλόγως τῶν περιστάσεων ἀλλὰ δέν πρέπει νά ξεχνοῦμε ὅτι ἡ ἀνθρώπινη προσωπικότητα καὶ θέλησις ὑπερβαίνει τίς περιστάσεις καὶ τὰ αἷτια. Πάντοτε στήν ἱστορία σ' ὄλες τίς μεταλλαγές της, εὐρίσκονται ἥρωες πού δέν κλίνουν γόνυ στά ποικίλα εἶδωλα τῶν πιεστικῶν περιστάσεων ἀλλὰ κρατοῦν ψηλά τό σύνθημα ὅτι ἐάν μόνον ὁ ἄνθρωπος θελήσῃ «πάντα ἰσχύει» ἐν τῇ ἐνδυναμούσῃ τοῦ Θεοῦ χάριτι.

Πέραν τῆς ἐρμηνείας τῶν θείων γραφῶν, διάφοροι ἐκ τῶν πατέρων μας ὠμίλησαν καὶ ἀπὸ προσωπικῆς τους ἐμπειρίας, θεία χάριτι φωτισθέντες περὶ τῶν μελλόντων γενέσθαι, ἀναλόγως τῆς πληροφορίας πού ἔλαβον. Δέν σχολιάζομεν πάλιν τὴν σημασίαν τῆς προφητικῆς δυνάμεως τῆς πίστεως, ἀλλὰ κηρύττομεν καὶ πιστεύομεν ἀκράδαντα στήν ὑπὲρ φύσιν ζωὴν καὶ προόρασιν καὶ προφητείαν τῶν ἁγίων πατέρων, ὡς τῶν ἀνθρώπων τῶν τελειωθέντων ὑπὸ τῆς θείας χάριτος καὶ γενομένων φίλων τοῦ Θεοῦ καὶ υἱῶν τῆς βασιλείας του. Ὁ Θεὸς προεῖπε καὶ προλέγει πολλά ἐκ τῶν θείων Του θελημάτων στοὺς πιστοὺς Του δούλους, ὄχι μόνον «τῷ καιρῷ ἐκείνῳ», ἀλλὰ πάντοτε, ὥστε κατὰ τὸν λόγον Του «καὶ προφητεύουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν... ἐνύπνια ἐνυπνιασθήσονται»⁹⁶. Πάντοτε οἱ θεοφόροι μας πατέρες ἦσαν φορεῖς τῆς θείας χάριτος καὶ ἕκαστος, κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεῖσαν εἰς αὐτόν, εἶχαν ὑπερφυσικά χαρίσματα, ἄλλος ἰάματα, ἄλλος προφητείας, ἄλλος ἐναντίον τῶν δαιμόνων, ἄλλος διακρίσεως καὶ γενικά ἐρμήνευαν στοὺς πιστοὺς τό θεῖον θέλημα, γινόμενοι εἰς τὸν κάθε ἕνα ὁδηγοὶ καὶ διδάσκαλοι καὶ παρήγοροι στὸν ἀόρατον πόλεμον κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Ἡ προόρασις καὶ προφητεία δέν ἦσαν ἀποκλειστικά χαρίσματα τοῦ καιροῦ ἐκείνου ἀλλὰ πάντοτε εὐρίσκονται διὰ τοῦ φωτισμοῦ τῆς χάριτος στό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας ἐφ' ὅσον πάντοτε ὁ Κύριος εὐρίσκεται μαζί μας «ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος». Κάνομε αὐτὴ τὴν μικρὴν υπόμνησιν, γιατί θά ἀναφέρωμε καὶ μεταγενέστερες προφητεῖες νεωτέρων πατέρων περὶ γεγονότων, πού ἄλλα μὲν ἔλαβαν χώραν στό παρελθόν καὶ ἄλλα ἀναμένονται στό μέλλον, σύμφωνα μέ τὴν ἀψευδῆ πλέον κρίσιν τῶν ἐκπληρωθέντων καὶ πού εἶναι ἄξια προσοχῆς καὶ ἐκτιμήσεως ἐκ τῶν ἤδη φαινομένων σημείων. Ὁ Κύριός μας ἀναφέρει «τό μὲν πρόσωπον τοῦ οὐ-

ρανού γινώσκετε διακρίνειν τὰ δέ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε γνῶναι»⁹⁷.

«Τὰ Σημεῖα τῶν καιρῶν»

Διάφορα συμβολικά στοιχεία εἴτε τῶν στοιχείων εἴτε τῶν ἐποχῶν παρέχουν πράγματι πολλάκις στοὺς ἐμπείρους ἀφορμές νὰ διαπιστώνουν γεγονότα ἐπερχόμενα. Αὐτός εἶναι καὶ ὁ λόγος τοῦ ἐλέγχου τοῦ Κυρίου μας πρὸς τοὺς Ἑβραίους τῶν ἡμερῶν Του, πού προσεποιοῦντο ἄγνοια τῶν σημείων τῆς δικῆς Του παρουσίας. Μὲ τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου μας ξεκινῶμε τώρα νὰ συγκρίνωμεν καὶ ἐμεῖς τοὺς δικούς μας καιροὺς, τί ἄρα σημαίνουν τὰ κοσμοϊστορικά γεγονότα πού μᾶς περιστοιχοῦν. Δέν ἀμφιβάλλομεν στίς προρρήσεις τοῦ Κυρίου μας περὶ ὧσων μᾶς εἶπε ὅτι θὰ συμβοῦν, διότι ἄφησε καὶ δείγματα καὶ σύμβολα τῶν ἐσομένων, ὥστε νὰ διαπιστώνωμεν πότε περὶπου πλησιάζου.

Ἐπὶ τοῦ ὄρους καθήμενος ὁ Κύριος ἀνήγγειλε στοὺς μαθητάς του, ἐρωτηθεὶς ἀπ' αὐτούς, περὶ τῶν ὧσων θὰ γίνουσι καὶ στό ἐγγύς τότε μέλλον καὶ στό μακρόν καὶ ἀπώτατον μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς συντελείας. Εἶναι πλήρες ἰδίωμα τῆς ἀληθοῦς προφητείας νὰ ἐκτείνεται ἕως τοῦ ἐσχάτου τέλους πού πρόκειται νὰ φθάσουν τὰ πράγματα. Ἐγνώριζε ὁ Κύριος ὅτι «ἤθελον Αὐτόν ἐπερωτᾶν» καί, πρὶν τὸν ἐρωτήσουν, τοὺς ἀπήντησε γι' αὐτὰ πού ἤδη τοὺς ἀπασχολοῦσαν. Τοὺς ὀμιλεῖ γιὰ τὸν θαυμασμό τῶν παρόντων ὠραίων οἰκοδομῶν καὶ ὅτι στό ἐγγύς μέλλον δέν θὰ μείνη «λίθος ἐπὶ λίθον» πού δέν θὰ καταστραφῆ. Τοὺς ἀποκαλύπτει ἐν συνεχείᾳ ὅτι στίς ἔσχατες ἡμέρες τῆς συντελείας θὰ συμβοῦν ὅλα τὰ ἀναφερθέντα δεινά καὶ στό τέλος ἡ ἔνδοξος Δευτέρα του Παρουσία. Παραπονετικά ὁ Κύριός μας εἶπε στοὺς Ἑβραίους ὅτι, μένοντες στό πῆμα τους, θὰ ἐγκαταλειφθοῦν, ἐφ' ὅσον δέν «ἐγνώρισαν τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς των» καὶ ἄλλοτε τοὺς εἶπε ὅτι

«ἀρθήσεται ἀφ' ἡμῶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ δοθήσεται ἔθνεσι ποιοῦντι τοὺς καρπούς αὐτῆς»⁹⁸ καὶ πάλιν «ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος»⁹⁹. Ὡς ἀφετηρίαν αὐτῆς τῆς ἀπιστίας καὶ διαστροφῆς τοὺς ἔθετε τοὺς πνευματικούς τοὺς ἀρχηγούς, κυρίως τὸ ἱερατεῖον καὶ τὴν συναγωγή, γι' αὐτὸ καὶ κάποτε τοὺς ἤλεγξε παρρησίᾳ διὰ τοῦ «οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί», Μὴ εὐρίσκων ἀνταπόκρισιν ὁ πανάγαθος Σωτὴρ τοῦ κόσμου στήν διεφθαρμένη πλέον συναγωγήν, ὅπως καὶ οἱ προφήται προέβλεψαν, ἔκλαυσεν ἐρχόμενος πρὸς τὴν πόλιν ὁ φιλόανθρωπος καὶ ἐλάλησε τὰ συγκλονιστικά ἐκεῖνα λόγια γιὰ τὴν πλήρη πλέον ἐρήμωσί της. «Ἱερουσαλήμ Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτένουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν! Ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου ὡς τρόπον ὄρνιθες τὴν νοσσιάν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθέλησατε!»¹⁰⁰. Μετὰ τὴν θλιβερὴ αὐτὴ ἀπόφασιν, ὁ Κύριός μας ξηραίνει τὴν συκὴν τὴν μὴ ἔχουσαν καρπὸν ὡς πρακτικὸν παράδειγμα καὶ τύπον τῶν ἀκάρπων Ἑβραίων. Γιὰ νὰ φανῆ δὲ ὅτι δέν ἔφταιγε τὸ ἄψυχο καὶ ἀθῶο δένδρον ἀλλὰ εἰκόνιζε αὐτὴ ἡ πρᾶξις κάτι ἄλλο, τονίζει ὁ εὐαγγελιστὴς ὅτι «οὐ γὰρ ἦν καιρὸς σύκων»¹⁰¹. Οἱ πατέρες μας τονίζουν ἀκριβῶς τὸ μυστικὸ αὐτὸ νόημα· «τὴν συναγωγήν συκὴν Χριστὸς Ἑβραίων, καρπῶν ἄμοιρον πνευματικῶν εἰκάζων, ἀρᾶ ξηραίνει ἢς φύγωμεν τὸ πάθος»¹⁰². Γιὰ ὅσα θὰ συνέβαιναν στό ἐγγύς τότε μέλλον ἔδωσε σημεῖον ὁ Κύριός μας, πῶς, ὅταν «ἴδητε κυκλομένην ὑπὸ στρατοπέδων τῆς Ἱερουσαλήμ»¹⁰³, τότε ἐγγίξει ἡ ἐρήμωσις της, καθῶς, καὶ συνέβη τὸ 70 μ.Χ. Γιὰ τὸ ἔσχατο μέλλον ὁμοῦς εἶπε τὰ ἐξῆς: «Καὶ Ἱερουσαλήμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν ἄχρι πληρωθῶσι καιροὶ ἐθνῶν»¹⁰⁴. Καὶ σάν παράδειγμα ἀνέφερε τὴν συκὴν, ὅχι εὐκρινῶς ἀλλὰ αἰνιγματωδῶς, ὅτι, «ὅταν αὐτῆς ὁ κλάδος ἤδη γένηται ἀπαλός καὶ ἐκφύη τὰ φύλλα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς τὸ θέρος ἐστίν.. Οὕτω καὶ ὑμεῖς ὅταν ἴδη-

τε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστίν ἐπί θύραις»²⁵. Ἀρμόδιον εἶναι νά ἀναφέρωμεν καί τοῦ Παύλου τό ρῆμα, πώς στό τέλος, μετά ἀπ' αὐτά, «πᾶς Ἰσραήλ σωθήσεται»¹⁰⁶. Ἐδῶ ἀσφαλῶς δέν ἐννοεῖ σωτηρίαν πνευματικήν, διότι ὁ Κύριός μας προεῖπε ὅτι «οὐ μή με ἴδῃτε ἕως ἄν ἤξει ὅτε εἶπητε εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος», τουτέστι στήν ἡμέρα τῆς Δευτέρας του Παρουσίας. Σωτηρίαν ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ ἐννοεῖ τήν Ἐθνικήν, τήν κοινωνικήν ἀποκατάστασιν τους πού πάντοτε τούς ἐνδιέφερε καί τήν ἀναζητοῦσαν σ' ὄλον τό διάστημα τῆς περιπετείας τους μετά τήν Χριστοκτονία.

Ἐάν συνδυάσωμεν τώρα τόν Ἰσραήλ μέ τήν συκὴν τήν κάποτε ξηρανθεῖσαν, ὅτι ἤδη ἐβλάστησε καί ἐξέβαλε φύλλα καί καρπούς, ἄρα ἐπληρώθησαν «οἱ καιροὶ τῶν ἐθνῶν» καί ἐπραγματοποιήθη ἡ σωτηρία τοῦ Ἰσραήλ κατὰ τό ρῆμα τοῦ Παύλου. Ἐπομένως εὐρισκόμεθα στό σημαντικώτερο σημεῖο τῆς προφητικῆς ἐπαληθεύσεως πού μᾶς διανοίγει τόν ὀρίζοντα τῶν ἐγγιστα γενησομένων. Τί τώρα ἀπομένει πλέον γιά τήν πραγματοποίησιν τῆς συντελείας πού, ἄν καί χρονικά μᾶς εἶναι ἄγνωστη, συμπερασματικά ὁμως τήν βλέπομεν ἤδη ἐτοιμαζομένην;

Εἶναι γνωστόν ὅτι τήν σελίδα τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς θά κλείσουν οἱ Ἑβραῖοι, πρᾶγμα πού ἕως τώρα μᾶς φαινόταν ἀπίθανο λόγω τοῦ σκορπισμοῦ τους ἀνά τά ἔθνη. Τώρα ὁμως πού ἐσυνάχθησαν καί ὀργανώθηκαν καί ἤδη οἱ καρποὶ τους ἀναταράσσουν τήν οἰκουμένην, δέν ἀπομένει κανεῖς ἐνδοιασμός ὅτι βαδίζουν καλπάζοντας γιά ἐπικράτησιν καί βασιλείαν, σύμφωνα μέ τούς προαιωνίους τους πόθους.

Ἐάν λοιπόν οἱ καιροὶ τῶν ἐθνῶν ἐπληρώθησαν καί τά σκῆπτρα κατέχουν ἤδη οἱ Ἑβραῖοι, δέν ἀπέχει καί ἡ ἐπαλήθευσις τοῦ ρητοῦ «τό κατέχον καί ὁ κατέχον ἕως ἐκ μέσου γένηται». Ἀνθρωπίνως τά πράγματα πείθουν ὅτι ἡ ἐτοιμασία τῆς ἐξουσίας καί βασιλείας τοῦ Ἰσραήλ δη-

λοῦν τήν παρακμήν καί τόν παραμερισμόν τοῦ ἕως τοῦ νῦν κατέχοντος καί ἐπομένως, κατὰ τόν Παῦλον, ἡ παρουσία τοῦ ἀνόμου δέν ἀπέχει πλέον πολύ. Ἡ βεβαιότης τῶν συμπερασμάτων μας συνίσταται στίς ἐκπληρωθεῖσες ἤδη προαγγελίες καί στόν λόγον τοῦ Κυρίου μας, ὅτι «ἰῶτα ἕν ἢ μία κεραία οὐ μή παρέλθῃ... ἕως ἄν πάντα γένηται»¹⁰⁷.

